

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

14. De Precariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

TITULUS XIV.

De Precariis.

Titulum generalem de alienatione excipiunt speciales de actibus, quibus vel *usus*, vel *custodia*, vel *dominium*, vel aliud *jus in re* transfertur. *Usus* transfertur in *Precariis Precario*, & *Commodato*.

PARS I.
De Precariis.

SUMMARIA.

1. *Precariarum etymologia.* 2. *Definitio.* 3. *Origo.* 4. *Quinam concedere, & quinam accipere possunt precarias?* 5. *Precaria non nisi in rebus soli constituuntur.* 6. *Qua causa?* 7. *Qua solennitas necessaria sit ad constituendas precarias?* 8. *Quatenus opus quinquenniali renovatione?* 9. *An gratia concedenda?* 10. *Quis finis precariae?* 11. *Qua obligatio concedentis?* 12. *Qua obligatio accipientis?* 13. 14. *Qua accipientis?* 15. *Qualis sit actio inde orta?*

§. I.

1 *Etymologia preciarum ducitur à precibus, vel potius à charta Ecclesiae porrecta, quae precaria vel precatória dicebatur, & rerum Ecclesiasticarum precarias impetrantis postulationem continebat.* Gonzalez. in *cap. 1. n. 5. h. t.*

§. II.

2 *Quod synonymiam attinet, Precaria in numero plurali, & Precaria in numero singulari promiscuè sumuntur, teste P. Engel h. t. n. 3. Quamvis nonnulli in eo discriminant, quòd precaria detur remunerationis causà ad tempus vitæ, nec renovationem desideret: precaria verò transeant ad hæredes, quinto quoque anno renovandæ, juxta vulgares versucylos.*

Ria, Ria, Rium tria sunt, quarum est caput unum:

Ria sunt solita per singula lustra renasci.

Ria fit ad mortem, nec citra vult revocari.

Rium finitur, quando Auctor vult revocare.

Nonnunquam *Precaria* etiam *Præstaria* nuncupantur, scilicet ratione *Episcopi*, vel *Abbatis* præstantis. Gonzalez. *l. cit. n. 4.*

§. III.

Definiuntur *Precaria*, quòd sint contractus nominatus, quo alicui fundus, vel alia frugifera *Ecclesiae* in perpetuum, vel ad dies vitæ, vel aliud longum tempus conceditur, concessio in quinquennium renovandâ. Dessel. *h. r. theor. 1.*

§. IV.

Causa efficiens preciarum est vel remota vel proxima.

Remota est Jus Canonicum; hoc enim jure *precarias* inventas, & de cætero *Jure Civili* penitus incognitas esse, nec ullam de his mentionem fieri, tradit *Panormit.* & communiter *DD.* in *c. 1. h. t.* Apparet tamen *preciarum* vestigium in *l. jubemus. 14. §. 5. c. de SS. Eccles. & Novell. 7. in proam. & cap. 4. Novell. 120. c. 2.*

Proxima sunt personæ, quæ titulo *preciarum* res *Ecclesiae* concedunt, & quæ accipiunt.

Concedere possunt *Rectores Ecclesiarum*, puta *Episcopi*, *Abbat.* & similes per *c. sept. 72. causâ 12. q. 2. c. Clerici. 11. c. si Episcopus. 12. causâ 16. q. 3.* At nemo, ut concedat, cogi debet, & si *Praelato* non videatur expedire, potest liberè donationem sub conditione *precariæ* factam repudiare: quia *precaria* est contractus, qui non nisi liberâ conventionem utriusque partis perficitur juxta *c. 3. & 4. causâ 10. q. 2.* Accipere possunt non solum *Clerici*, aut *Monachi*, sed etiam *Laii*, tam *privati*, quàm *Reges*, & *Principes* per *d. c. si Episcopus. 12. causâ 16. q. 3.* ibi: *Clericis, aut Monachis, vel quibuslibet: & d. t. sape. 72. causâ 12. q. 2.* ubi etsi in littera vulgata *Clericorum* tantum fiat mentio, in emendatione tamen *Gregoriana* subduntur illa verba: *vel aliarum quarumlibet personarum.*

§. V.

§. V.

Materiam, seu objectum Precariorum constitunt possessiones, seu res soli, ac immobilis. c. 2. §. si Oeconomus & c. precaria 4. causa 10. q. 2. c. possessiones 61. causa 16. q. 1. Pirrhing. h. t. n. 10. Et quidem olim res huiusmodi, si eas is ipse, qui precarias rogaverat, Ecclesiae donavit, ad dies vitae; sin autem Ecclesia aliunde comparavit, ad quinquennium, vel aliud certum tempus per precariam concedebantur. Gibalin. lib. 4. de Usurariis. c. 2. art. 6. Gonzalez in c. 1. h. t. n. 9. in fin. Verum hodie hoc rerum discrimen haud observatur, nec precariis alius terminus praescriptus est, quam qui inter dantem, & accipientem convenit.

§. VI.

Forma Precariorum conspicitur in requisitis, quae tria.

I. Requiritur iusta causa; qualis est remuneratio donationis Ecclesiae factae, vel faciendae; ita enim si Ecclesiae agri tui proprietatem reservato usufructu offeras, agri duo, vel unus duplo major, aut melior; si vero agrum tuum Ecclesiae pleno jure dones, agri tres, vel unus triplo major, ac melior in precariam tibi dari possunt. d. c. precaria 4. in pr. causa 10. q. 2. Similiter precarias obtinere poteris ut de factis nihil Ecclesiae donaveris, modo promittas, quod post certum tempus, vel saltem post mortem aliquid de rebus tuis Ecclesiae largiri velis. Gloss. & text. in c. huiusmodi causa 10. q. 2. P. Engel h. t. n. 3. Ubi tamen bene advertit, neque legum, neque DD. auctoritate evinci, quod sit de substantia precariorum, ut praesise remunerationis gratia fiant.

II. Requiritur solennitas illa, quae in rerum immobilium Ecclesiae alienatione desideratur, id est, auctoritas Superioris, & consensus Capituli, sive Conventus juxta Extravag. ambrosiana de Reb. Eccles. non alien. inter communi. siquidem contractus precariorum qua-

dam alienatio est, per quam etsi in accipientem non transeat dominium, ac proprietates rei concessae, transit tamen usus, ac jus ea utendi fruendi quandoque ad longum aliquod tempus, interdum ad dies vitae, nonnunquam etiam in perpetuum. Ita Wagnereck in c. 1. b. t. P. Engel n. 4. Sylvester in V. precaria n. 7. Dissentiunt Bartol. in l. codicillis. §. instituto, n. 4. ff. de Legat. 2. & Bero in c. nulli n. 32. de Reb. Eccles. non alien. quos refert & sequitur Barbof. in Collect. DD. ad c. 2. n. 4. h. t.

III. Requiritur, ut concessio precariorum de quinquennio in quinquennium renovetur. c. precaria. §. causa 10. q. 2. c. 1. h. t. ne temporis tractu ejus memoria obsolescat, & precariam accipiens, vel ejus haeres rem Ecclesiasticam tanquam propriam possideat. c. longinquitate. 64. c. saepe 72. causa 12. q. 2. Atque haec innovatio quinquennalis est de natura huius contractus, & ideo eidem conditio innovandi inesse censetur, quanquam non exprimitur, sed res Ecclesiastica simpliciter sub nomine, & titulo precariae concedatur. Zoësius h. t. n. 2. Nec quempiam turbet textus in d. c. 1. h. t. cujus verba: *Precariae de quinquennio in quinquennium secundum auctoritatem, & antiquam consuetudinem renoventur*; quippe sensus horum verborum non est iste, quod haec renovatione opus non sit, nisi ubi peculiaris consuetudo sic obtinet, sed potius ille, quod universalis totius mundi, & à SS. Canonibus approbata consuetudo sit, secundum quam precariae singulis lustris renovari debeant, ut bene interpretatur Hostiensis contra Panorm. in cit. c. 1. n. 2. Illud communiter conclusum est, quod ad huiusmodi renovationem, cum non sit nova concessio, solius Praelati auctoritas sufficiat, nec Capituli consensus sit necessarius arg. c. 2. de Feud. Imola, Laym, & cum his P. Pirrhing. h. t. n. 14. in fin.

IV. Nonnulli ex nominis etymo ad precarias requirunt, ut gratis, vel ad nudas

Q2

pre-

preces accipientis concedantur, & eam ob causam putant in *c. sape* 72. *causa* 12. q. 2. statui, ut accipiens precarias scripto profiteatur, se ad preces accepisse. Jason in *auth. ingressi*. n. 42. *C. de SS. Eccles.* Sed verius crediderim, in precariis etiam annuam pensionem constitui posse, ut puta, si quis molendinum, vel horreum super fundum Ecclesie edificet, & in recompensationem Ecclesie annuatim aliquot scaphas tritici solvere promittat; quo casu, si in perpetuum contrahatur precaria, vix differt ab emphyteusi, nisi in eo, quod singulis quinquenniis renovatio peti debeat. Panormit. in *c. 1. h. t. n. 3. P. Engel n. 3. Pirthing. n. 13.*

§. VII.

¶ *Finis*, ob quem precariae inventae, ac usu receptae sunt, fuit, vel ut res Ecclesie rapacitate Laicorum occupatae ad Ecclesiam redirent. Gibalin. *lib. 4. de Usur. c. 2. art. 2.* vel ne illi, qui omnia sua bona Ecclesie contulerunt, postea egestate laborarent. Petr. Gregor. *lib. 23. Syntagm. c. 2. n. 5.*

§. VIII.

¶ *Effectus* preciarum duplex est: alius proximus, alius remotus. *Proximus* est obligatio tum concedentis, tum accipientis precarias.

Concedens obligatur ad praestandum, ac renouandum liberum rerum preciarum usum, donec constitutum tempus concessionis elapsum sit. *c. fin. in fin. h. t.* Nisi precariae irrationabiliter, & in detrimentum Ecclesie factae sint: etenim tunc tam ab ipso concedente, quam a Successore ejus vel per viam nullitatis, si debito solennitates adhibita non sint; vel saltem per viam restitutionis in integrum, illico revocari possunt, & debent, neque poena pro firmando tali contractu adjecta tenet, utpote accessoria contractus. *c. 2. & ibi Gloss. h. t. P. Engel n. 3. Pirthing. n. 12.*

¶ *Accipiens obligatur* I. ad res precarias la-

bore suo studiosè excolendas. *d. o. sape* 72. *causa* 12. q. 2. II. ad renovationem concessionis de quinquennio in quinquennium petendam. *c. precaria* 5. *causa* 10. q. 2. *c. 1. h. t.* III. ad res precarias cum suis incrementis finito tempore restituendas. Marculfus *lib. 2. formul. c. 5. n. 4.* Gonzal. in *c. 1. h. t. n. 9.*

Sed quid juris, si accipiens precarias quinquennalem renovationem petere omitat?

Gloss. in *c. 1. V. quinquennium h. t.* autumat, contractum precarium elapso quinquennio, omisiisque renovatione tacite renovari, si modò Ecclesia accipientem patiat in possessione permanere, quemadmodum precarium, & locatio tempore transactio ipso jure tacite renovatur, si Dominus non revocaverit. *l. in rebus* 4. §. *fin. cum l. seq. ff. de Precario. l. item quaritur* 13. §. *fin. cum l. seq. ff. Locati.*

Verum hæc Glossae sententia communem fert repulsam, & concurs DD. traditio est, quòd accipiens, renovatione intra quinquennium non petita, post quinquennium jus precariae amittat, ferè sicut Vasallus feudum amittit, si à novo Domino intra tempus legitimum investituram non petierit, quandoquidem hæc renovatio ad instar investiturae ad recognoscendum dominium Ecclesie, & conservandam memoriam concessionis jure introducta est. Panormit. in *c. 1. h. t. n. 5. Gonzalez ibid. n. 10. P. Engel n. 6.*

Exemplum à precario & locatione deductum nihil admodum conclusit: nam cum negotia hæc diversa sint à precaria, ab illis ad istam non rectè fit illatio. arg. *l. Papinianus. 20. ff. de Minorib.* maxime, quia ubi ad actum ultra patientiam aliquid exigitur, uti in precaria renovatio quinquennalis, non sufficit sola patientia, eaque nihil operatur. Barb. in *Collect. ad c. 1. n. 6. h. t. P. Pirthing. n. 14.*

Effectus remotus preciarum est actio, quæ concedens, aut accipiens precarias agit ad

consequendum id, quod ex natura hujus contractus debetur. Qualis autem sit hæc actio, de jure & foro canonico parum interest: quia hoc jure (quod etiam praxis sequitur) non est opus actionum nomina specificare, sed satis est, modò materia actionis, sive ipsum jus petendi clarè exprimat. *c. 6. & ibi Panormit. de Judiciis. And. Gail. lib. 1. observ. 61.* Poterit tamen, si lubet, nuncupari actio precariarum instar aliarum actionum ex contractu, quæ regulariter assumunt nomen sui contractus, ut actio commodati, locati, empti, &c. *P. Engel b. t. n. 7.*

Pars II.

De Precario.

SUMMARI A.

18. Precarium quid nominis? 18. Quid rei? 19. An sit verus contractus? 20. Quotuplex? 21. Cujus juris? 22. Quinam concedere, quinam accipere possint? 23. Constituitur in re qualibet. 24. nique. 27. Assignantur requisita Precarii. 28. Ejus finis. 29. Concedenti precarium competit jus revocandi. 30. & interdictum de precario. 31. Accipienti potestas utendi. 32. & possessio naturalis. 33. cum obligatione tamen restituendi.

§. I.

Precarium, de quo in *c. 3. h. t.* agitur, dicitur, quòd ad preces alterius res utenda concedatur. *l. 1. pr. l. 2. §. 3. ff. h. t.* sive preces ab ipso accipiente, sive ab alio ejus nomine factæ sint. *l. 4. §. 2. l. 6. §. 1. ff. Eod.*

§. II.

Sumitur dupliciter: I. pro ipsa re precario data. *l. 1. ff. h. t.* ibi: *Precarium est, quod precibus petenti utendum conceditur tam diu, quam diu is, qui concessit, patiatur.* II. pro actu quo res precario datur, in qua acceptione.

§. III.

Definitur precarium, quòd sit actus libe-

ralitatis, quo precibus petenti res gratis utenda conceditur, nullo utendi vel fine, vel modo præscripto. Generis loco stat *actus liberalitatis.* Ubi

Solvenda *questio*: an precarium sit verus, 19 & propriè dictus contractus?

Affirmativæ patrocinantur *Treutl. vol. 1. disp. 24. th. 5. lit. C. Donell. lib. 14. Comment. c. 34.* & alii I. quia in *l. contractus 23. ff. de R. J.* precarium annumeratur contractibus, qui dolum malum duntaxat recipiunt. II. quia ex precario datur actio præscriptis verbis, quæ propria est contractuum innominatorum. *l. 2. §. 2. in fin. l. 19. §. fin. ff. h. t.* III. quia precarium incidit in contractum innominatum *do, ut facias*; videlicet *do tibi rem, ut eam mihi libuerit, eandem restituas.*

Ego cum *Gonzal. in c. 3. h. t. n. 3.* in partem Negantium divertam propter disertum textum in *l. interdictum 14. ff. h. t.* ubi dicitur, precarii nomine nullam civilem actionem dari, quia magis ad donationes, & beneficii causam, quàm ad negotii contracti conditionem spectat. Deinde quia natura contractuum non patitur, ut negotium pendeat ex libera alterius voluntate, sicut accidit in precario. *l. in commodato 17. §. sicut 3. ff. Commodati junctâ l. 2. §. 2. ff. h. t.*

Nec rationes oppositæ tantæ sunt, ut discessionem imperare possint. Nam in *l. 23. ff. de R. J.* precarium inter contractus refertur ob analogiam, quam habet cum commodato, & ex certo respectu, quòd nimirum in precario similiter, ac in veris contractibus quæstio de dolo, ac culpa locum habere queat. In *d. l. 2. §. 2. & l. 19. §. fin. ff. h. t.* actio præscriptis verbis in precario non venit ex negotio gesto, sed ex bona fide, seu bono & æquo constitutionibus prodita est: plerumque enim id accidit, ait Pomponius in *l. 13. in fin. ff. Commodati, ut extra id, quod ageretur, tacita obligatio nascatur.* Et sanè iniquum foret.

foret, nullam civilem actionem dari ei, qui rem suam roganti precario concesserat. Id, quod additur, precarium incidere in contractum innominatum: *do, ut facias*; nihil evincit, cum nec precario concedere sit *dare*, nec restituere sit *facere*: siquidem *dare* significat dominium transferre, & *facere* est, quid in vicem compensationis pro eo, quod datum est, perficere. *l. 7. §. 2. & ibi Interpp. ff. de Pactis.*

Ceteræ particulae indicant differentias, quæ occurrunt inter precarium, & precariam, commodatum, donationem, ac alios contractus.

§. IV.

20 *Dividitur precarium in simplex, & non simplex.* Simplex vocatur, quo Precariario usus tantum conceditur. *l. 10. §. 1. ff. de Acquir. vel amitt. poss. l. 6. §. 2. ff. h. t.* Non simplex, quo præter usum etiam possessio ex speciali conventionetransfertur. *l. 2. §. 2. l. 4. §. 1. l. 6. §. 3. l. 9. l. 12. pr. l. 15. §. 4. l. 16. l. 17. ff. h. t. l. 22. §. 1. ff. de Noxal. act.*

§. V.

21 *Causa efficiens precarii alia est remota, alia proxima.*

Remota est jus Gentium: nam hoc genus liberalitatis ex jure Gentium descendere, testis est Ulpianus in *l. 1. §. 1. ff. h. t.*

22 *Proxima* sunt, qui precarium constituunt, concedens, & accipiens. *Concedere* precarium potest omnis, qui potest usum rei alteri communicare per *l. 1. ff. h. t.* & non tantum dominus, sed & possessor rei, aut qui jus pignoris in re habet *l. 6. §. fin. l. 7. l. 11. ff. Eod. item fructuarius §. 1. in fin. Inst. de Usu & habit.* Non infans, & furiosus: quoniam voluntate destituuntur. *l. 6. pr. ff. h. t.* Accipere precarium potest omnis, qui potest accquirere, etiam pupillus, licet sine tutoris auctoritate precario rogaverit. *l. fin. §. 1. ff. Eod.* Neque, ut impetres, opus est, ut concedens expressis verbis precibus annuat, sed sufficit,

si simpliciter rogatum usum rei permittat, nullam precarii factam mentionem: etenim *habere precario videtur*, qui possessionem vel corporis, vel juris adeptus est ex hac solammodo causa, quod precas adhibuit, & impetravit, ut sibi possidere, aut uti liceat. *l. 2. §. 3. ff. h. t.*

§. VI.

Materia seu objectum precarii est res quæ libet, tam incorporalis, quam corporalis. *l. 2. §. 2. l. 3. l. 15. §. 2. ff. h. t.* tam mobilis, quam immobilis. *l. in rebus 4. ff. l. 2. C. Eod.* Sic si aliquis alterum jure sibi competente, puta, jure venandi, uti permittat, vel de novo jus in re sua ad nutum revocabile constituat, puta ut per fundum suum alteri ire, aut agere liceat, precarium erit. *d. l. 2. §. 3. & l. seq. ff. h. t.* Idem est, si concedas alicui, ut in domo tua commorari, aut equo tuo uti possit. *d. l. in rebus pr.* Excipitur res propria, in qua precarium non consistit. *d. l. in rebus. §. 3.* intellige, quantum ad proprietatem: quantum ad usum enim possessionis seu detentionis subsistere potest; ut si rem meam pignori tibi dedi, & precario rogavi. *l. servè 6. §. fin. l. si debitor. 11. ff. Eod.*

§. VII.

Forma precarii stat in eo, ut in rogantem rei precariæ usus absque modi, & temporis determinatione gratis transferatur, & pro arbitrio concedentis revocari possit. *l. 3. b. t. l. 1. l. 2. §. 2. l. 15. ff. Eod.* Itaque.

I. Requiritur, ne merces interveniat, quia precarium est gratuitum. *d. l. 1. §. 1. l. 2. §. 3. l. 8. §. 3. ff. h. t.* & quandam donationis speciem, scilicet donationem usus continet. Gloss. in *d. l. 1. V. quod genus liberalitatis.* Differt tamen a donatione, quod donans per donationem traditione consummatam rei dominium transferat, ac deponat animum rem recipiendi; at verò, qui precario concedit, dominium rei non transfert, sed so-

form usum, recento animo rem, quando libuerit, recipiendi. *d. l. 1. §. 2. & ibi Eckolt. §. 1.*
 26 II. Requiritur, ut res concedatur ad usum indeterminatum ratione modi, finis, & temporis; quò precarium à precaria, & commodato discrepat, in quibus usus cum certo tempore, modo, & sine præscribitur. Quare si à me librum petis ad describendum, cum hic certus sit usus, & tempus, quo commodè describi possit, tacitè appositum arg. *l. 73. & l. 137. §. 2. ff. de V. O. commodatum*, non precarium erit. *P. Pirrhing. h. t. n. 6.* Addo adhuc alias differentias inter hæc negotia: precarium est actus liberalitatis, precaria & commodatum sunt veri contractus: in precario interdum transfertur rei naturalis possessio, in precaria, & commodato nunquam: In precario præstatur solum dolus, & lata culpa, in precaria autem culpa levis, & in commodato etiam levissima: Precarium pro arbitrio concedentis revocari potest, non precaria, aut commodatum: Qui precario ad tempus rogavit, etiam tempore finito ex tacita domini voluntate precario utitur, secus in precaria, & commodato, ubi tempore elapso res precaria, aut commodata restituenda est: Ex precario nascitur interdictum de precario, ex precaria actio preciarum, & ex commodato actio commodati? Præterea in precarium & commodatum veniunt res mobiles, & immobiles, in precarium tantum immobilis, seu res soli: In precario & commodato nulla necessaria est renovatio, precariæ singulis lustris renovandæ sunt. Confer Gonzalez in *c. 1. sub n. 4. h. t. Cujacium 23. observat. 21. Donell. lib. 14. cap. 34. lit. A. Widman de Contractibus tit. 3. n. 3 & 4.*

27 III. Requiritur, ut precariam concessionem quolibet tempore pro arbitrio, & beneplacito concedentis revocare liceat. *c. 3. h. t. l. 1. l. 2. §. 2. l. 15. ff. Eod.* Unde apponi solet clausula: *widerrüfflich / auf Widerruf / idque*

majoris cautela ergo: nam etiam si non esset apposita, pro expressa haberetur, cum sit de natura precarii. *d. l. 2. §. 2. ibi: natura æquum est &c.* Tabor. in *Barb. locuplet. V. Clausula VI.* Adhæc, quamvis precarium ad tempus rogari & concedi possit *l. 4. §. fin. l. 5. l. 8. §. 7. ff. h. t.* pactum tamen, quo convenitur, ne res precario concessa ante certum tempus revocetur, revocationem pro libitu etiam intra illud tempus faciendam nequaquam impediret, sed tanquam repugnans substantiæ actus haberetur pro non adjecto. *l. cum precarium. l. 2. ff. h. t. Zoëf. ibidem n. 3. Gloss. in c. 3. V. precarium. & Panorm. n. 10. & seqq. Eod.* Quòd verò moribus tale pactum sustineatur, contendunt Brunnemann *ad d. l. 12.* & Samuel Strickius *de Cautel. Contract. sect. 2. c. 3. §. 5.*

§. VIII.

Finis precarii est, ut communicato rerum usu communibus vitæ necessitatibus in hac civili societate subveniatur.

§. IX.

Effectus precarii alius est ex parte concedentis, alius ex parte accipientis.

Effectus ex parte concedentis est vel proximus, vel remotus. Proximus consistit in jure revocandi rem precario datam, quando-cunque concedenti, vel ejus successori libuerit. c. 3. h. t. l. 1. pr. l. 2. §. 2. ff. Eod. Quòd tamen in sano sensu, & cum aliquo temperamento temporis intelligendum est per *l. quod dicimus 105. ff. de Solut.* ne frustranea, ac nugatoria sit concessio, & quòd beneficii ac liberalitatis nomen præferret, ad injuriam potius, nocumentumque accipientis detorqueatur contra regulam, quâ *adjuvari nos, non decipi beneficio oportet. l. 17. §. 3. in fin. ff. Commodati.* Panorm. in *d. c. 3. n. 13. Covar. Var. resol. lib. 3. c. 15. n. 6. Menoch. de A. F. Q. lib. 2. c. 23. in fin.* atq; hinc concedenti, si precariū subito & absq; omni rationabili causa superveniente repetat, exceptio doli

doli objici potest, quod vel voluerit illudere vel nocere. Molina de *F. & F. tr. 2. disp. 298. n. 2.* cum aliis *ibid.* citatis, qui tamen plurimum arbitrio Judicis reliquunt.

30 *Remotus est interdictum de precario*, quod Prætor jubet, ut rem, quam quis ab alio precario habet, salvam & integram eum omni causa reposcenti restituat, aut damnum dolo, vel lata culpa datum resarciat. *l. 2. pr. l. 4. §. 2. l. 8. §. 3. cum seqq. ff. h. t.* cum enim jure Civili, quia precarium speciem potius beneficii, quam conventionis, seu contractus refert, nulla prodita fuisse actio, *l. 14. ff. Eod.* Prætor æquitate motus remedium hoc restitutorium tribuit illi, qui precario concessit, licet non sit dominus, & hujus hæredi, ac successori quoque particulari. *d. l. 8. pr. §. 1. & 2.* Imò non solum hoc interdicto uti possumus, sed etiam *prescriptis verbis actione*, non quidem *ordinaria*, quæ ex contractu innominato descendit, sed *extraordinaria* seu *irregulari*, quæ ex bona fide oritur. *d. l. 2. §. 2. l. 19. §. fin. ff. Eod.* Amplius: si concedens ab accipiente precarium solenniter stipulatus sit, ut redderet, quando repeteret, habet actionem ex stipulatu, cessante precario interdicto, tanquam remedio extraordinario. *l. & habet. 15. §. 3. & ibi Gloss. V. non competit. ff. h. t. Zoël. ibid. n. 6.*

31 *Effectus precarii ex parte accipientis est vel lucrativus, vel onerosus. Lucrativi duo sunt: Primus est potestas utendi re precario concessa l. 1. pr. ff. h. t.* etiam ultra tempus præfixum, si revocata non fuerit. *l. 4. §. fin. ff. eod.* Exspirat tamen hæc potestas I. per revocationem illius, qui concessit: *est enim natura æquum* (infit Ulpianus in *l. 2. §. 2. ff. h. t.*) *tam diu te liberalitate meâ uti, quam diu ego velim.* H. Per mortem ejus, cui concessa est, cum precarium sit species beneficii personalis, & intuitu certæ solummodo personæ datum. *cap. 3. h. t. l. 12. §. 1. & ibi Gothofr. ff.*

Eod. Non item per mortem concedentis, siquidem hæres, si non revocet, censetur continuare precarium ab Antecessore concessum. *d. c. 3. & l. 8. §. 2. ff. Eod.* Nisi defunctus precarium concesserit sub expressis clausulis: *usque ad meum beneplacitum: quam diu voluero. l. 4. ff. Locati.* Gonzalez in *d. c. 3. n. 9. h. t.* quia ultra mortem voluntas durare non videtur. *l. 1. C. de SS. Ecclesiis.*

Alter effectus lucrativus est possessio naturalis, quæ si nominatim precario comprehensa fuit, in accipientem transit, possessione civilis penes concedentem remanente. l. & habet. 15. §. 4. ff. h. t. Atque hoc casu accipienti datur *interdictum uti possidetis*, eoque adversus quoscunque turbantes præter eum, quem rogavit, uti potest: *l. qui precario 17. ff. Eod.* & si concedens rem suam propria auctoritate invadat, incidit in vitium violentiæ, & dejectus contra eum quoque habet *interdictum unde vi*, ut quilibet justus, sive injustus possessor. *l. 1. §. 9. & 30. l. 12. ff. de Vi & vi arm. Gonzalez in c. 3. h. t. n. 6.* Porro si accipiens solum rogaverit, ut sibi in possessione esse liceat, aut precarium simpliciter constitutum sit, nec naturalis possessio transfertur, sed remanet penes concedentem, qui rem possidet suo animo, & alterius corpore, ut commodans per commodatarium. *l. 2. §. 3. l. 6. §. 2. l. 21. ff. b. r. Gonzal. ubi supra n. 4.*

*Effectus onerosus est obligatio restituendi rem precariam ad libitum concedentis, ita ut ante intentatum interdictum de precario in restitutionem veniant dolus, & culpa lata duntaxat, post editum verò interdictum, hoc est, post litem contestatam, etiam culpa levis cum omni causa, seu interesse actoris, ne precario accipiens suâ morâ obesse possit concedenti. l. quasi sum. 8. §. 3. 4. & 6. ff. h. t. Zoël. ibid. n. 4. Jo. Copen. in *Uso pract. Inst. lib. 2. observ. 11. n. 7. in fin.* Neque obstat, quod aliàs in contractu, qui primario cedit in*

commodum solius accipientis, accipiens quoque de culpa levissima teneatur. l. 5. §. 2. ff. Commodati. quia precarium non est contractus proprie dictus, & cum ex sola voluntate concedentis dependeat, ac omni momento revocari possit, Jura accipientem ad ordinariam, & exactam custodiam adstringere noluerunt, utpote satis gravatum per restitutionem ad alterius arbitrium faciendam. Deinde sibi imputet concedens, quod homini negligenti rem precario concesserit, vel, cum posset, citius non revocaverit. P. Pirhing. h. t. n. 4. Widman de Contract. tit. 3. num. 4.

TITULUS XV.

De Commodato.

SUMMARIA.

1. 2. Commodatum quid nominis? 3. Quid rei? 4. Quae origo? 5. Quinam commodare? 6. Quinam commodatum accipere possint? 7. 8. 9. Quae res possint commodari? 10. usque 15. Quomodo commodatum differat ab aliis contractibus? 15. Quis sit finis commodati? 16. 17. 18. Quae sit obligatio commodantis? 19. usque 25. Quae commodatarii? 25. Quae alio ex commodato competat?

§. I.

Commodati vocabulum origine latinum est, & derivatur à verbo commodare, quod germanicè leyhen significat. Lauterbach ad ff. h. t. num. 1. Quamquam verbum leyhen latius pateat, & etiam precarium, mutuum, locationem, & subinde oppignorationem, imò emptionem, & venditionem designet. Welner in Pract. obseru. sub V. leyhen.

§. II.

Accipitur commodatum I. pro re commodata; unde dicitur, commodatum accipere, reddere, restituere. l. 3. §. 3. l. 5. pr. & §. 13. ff. l. fin. C. h. t. II. Et hic accipitur pro contractu §. 2. Inst. quib. mod. re contrah. obl.

KÖNIG IN DECRET. LIB. III.

§. III.

Definitur commodatum, quod sit contractus realis, bonae fidei, quo res ad certum usum gratis conceditur, eâ lege, ut finito illo usu res eadem in specie restituatur. Glossa in c. un. h. t. V. Commodatum.

§. IV.

Causa efficiens commodati est vel remota, 4 vel proxima;

Remota est jus gentium, è quo omnes pene contractus orti sunt, paucis exceptis, quos Jus Civile introduxit. §. 2. Inst. de J. N. G. & C. l. 5. ff. de J. & J.

Proxima est commodans, & commodatarius. Commodare possunt omnes, & soli, qui contrahere. Quare commodare nequeunt, impubes sine tutoris auctoritate per l. i. §. impuberes 2. ff. h. t. Religiosus sine consensu sui Superioris, in cuius voluntatem suam transtulit voluntatem per c. Religiosus de Testam. in 6. c. non dicatis causa 12. q. 1. item nec uxor res viri sui, nisi ex praesumpta ejusdem licentia. Quod si commodaverit infans & invito Marito, & res per illam commodata perierit, tenetur eam compensare in dote. l. si constante 24. §. si uxor. 6. ff. Solutio matrimonii. & Maritus ipse potest immediate eandem rem, si non perierit, revocare, licet tempus, ad quod per uxorem commodata est, necdum elapsum sit. Menoch. de Arbitr. judic. lib. 2. c. 15. Commodatum accipere 5 possunt omnes illi, qui ex contractu possunt saltem naturaliter obligari per l. 2. & 3. ff. h. t. Azor. Inst. moral. p. 3. lib. 7. c. 3. in fin. Quapropter quamvis pupilli commodare nequeant, possunt tamen commodatum accipere: ex quo Minores, & pupilli sine auctoritate Tutorum, aut Consensu Curatorum, contrahere possunt in iis, quae cedunt in propriam eorundem utilitatem. prin. Inst. de Auctorit. Tutorum.

R.

§. V.